

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 22 maja 2020 roku L. S. (1) i M. S. (1) wystąpili przeciwko (...) Bank (...) S.A. z żądaniem o:

- ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego umowy kredytu w związku ze stwierdzeniem nieważności umowy kredytu hipotecznego nr 203- (...) sporządzonej w dniu 20 czerwca 2007 roku zawartej pierwotnie pomiędzy L. S. (2) i M. S. (1) a (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W., obecnie realizowanej pomiędzy powodem a pozwanym,

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 42.243,60 zł tytułem zwrotu świadczeń nienależnych z uwagi na stwierdzenie nieważności umowy, pobranych przez pozwanego w okresie do 17 sierpnia 2009 roku do dnia 15 listopada 2013 roku wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 28 listopada 2019 roku do dnia zapłaty,

ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia powyższych żądań, w wyniku przyjęcia przez Sąd, że strony pozostają związane stosunkiem umowy:

- zasądzenie od pozwanego kwoty 41.660,47 z tytułem zwrotu nienależnie pobranych przez pozwanego rat kapitałowo-kredytowych wynikających z umowy w wyższej wysokości, niż rzeczywiście powód powinien spłacić w okresie od dnia 17 sierpnia 2009 roku do 15 lipca 2019 roku wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 28 listopada 2019 roku do dnia zapłaty,

a ponadto zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa prawnego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw w wysokości 34 zł, a także na podstawie art. 186§2 k.p.c. kosztów wywołanych próbą ugodową przed Sądem Rejonowym dla Warszawy-Mokotów w Warszawie w postępowaniu o sygn.. II Co 2995/19 w łącznej wysokości 574 zł (w tym 300 zł tytułem opłaty sądowej od wniosku o zawezwanie do próby ugodowej, 34 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictw, 240 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego) – wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od tych kwot od dnia uprawomocnienia się orzeczenia zasądzającego te koszty do dnia zapłaty.

W piśmie z dnia 18 czerwca 2020 roku powodowie uzupełnili roszczenie, iż domagali się zasądzenia podanych wyżej kwot łącznie na swoją rzecz.

Pismem z dnia 14 lipca 2020 roku pozwany (...) Bank (...) S.A. wniósł o oddalenie w całości powództwa i zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa prawnego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej – wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od tych kwot od dnia uprawomocnienia się orzeczenia zasądzającego te koszty do dnia zapłaty.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 maja 2007 roku M. S. (1) i L. S. (1) złożyli w (...) S.A. wniosek o kredyt mieszkaniowy zabezpieczony hipotecznie. Wnioskowali o kwotę 150.000 zł. Jako walutę kredytu wskazali frank szwajcarski.

Wniosek dotyczył kwoty 67.135,12 CHF. Pieniądze były przeznaczone na budowę domu w G.. Wcześniej byli informowani o możliwości wystąpienia o kredyt w złotych polskich w dniu 18 maja 2007 roku podpisali oświadczenia, iż nie są zainteresowani ofertą w walucie polskiej, są świadomi ryzyka zaciągania kredytu w walucie wymiennej, są świadomi, że wraz ze wzrostem kursu waluty podwyższeniu ulega rata spłaty i kwota pozostała do spłaty, w przypadku wypłaty kredytu w walucie polskiej jest on wypłacany po kursie kupna dla dewiz, a w przypadku spłaty w walucie polskiej, kredyt jest spłacany po kursie sprzedaży dla dewiz, zostali poinformowani o ryzyku zmiany stóp procentowych a także kursu walut wreszcie, iż zostali poinformowani, że stosują kursy walut, jakie ustala (...) S.A. Prowadząca sprawę kredytu dla powodów E. F. (1) przedstawiła im symulację wzrostu kursu franka szwajcarskiego o maksymalnie 20 %. Udzieliła też wszelkich informacji na temat spłaty i zasad udzielania takiego kredytu. Powodowie nie mieli zdolności kredytowej do uzyskania kredytu złotówkowego w kwocie 150.000 zł.

(dowód: wniosek z dnia 21 maja 2007 roku – k. 161, 162; oświadczenia pozwanych – k.163, 164; zeznania świadka E. F. (2) – k. 299, 300; dokumenty dotyczące procedur udzielania kredytów -k.165-177; zeznania powoda M. S. (1) – k.446, 447; zeznania pozwanej L. S. (1) – k.447-449)

W dniu 20 czerwca 2007 roku (...) Bank (...) S.A. zawarła z L. S. (1) i M. S. (2) umowę kredytu mieszkaniowego WŁASNY KĄT hipoteczny nr 203- (...). Była to umowa kredytu denominowanego we frankach szwajcarskich. Mocą tej umowy kredytobiorcy otrzymali 67.140 CHF na budowę domu jednorodzinnego. Kredyt został zabezpieczony wpisem hipoteki na nieruchomości kredytobiorców, dla której Sąd Rejonowy w Trzciance prowadzi księgę wieczystą pod nr Kw (...). Wyplata kredytu miała nastąpić do dnia 30 czerwca 2009 roku w transzach. Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej. Kredytobiorca posługiwał się stawką LIBOR. Oprocentowanie kredytu wynosiło 3,8875% w stosunku rocznym, a stawka referencyjna na dzień zawarcia umowy kredytu 2,4975%. Zmiana wysokości stawki referencyjnej powodowała zmianę wysokości oprocentowania kredytu o taką samą liczbę punktów procentowych. Umowa została zawarta na okres do 15 czerwca 2037 roku z karencją w spłacie do dnia 15 lipca 2009 roku. Umowa przewidywała spłatę w ratach annuitetowych. Zabezpieczeniem kredytu była hipoteka na nieruchomości powodów, dla której Sąd Rejonowy w Trzciance prowadzi księgę wieczystą nr (...), weksel in blanco, cesja umowy ubezpieczenia nieruchomości, ubezpieczenie kredytu.

§5ust.3 umowy stanowił: „Kredyt może być wypłacony: 1) w walucie wymiennej – na finansowanie zobowiązań za granicą i w przypadku zaciągnięcia kredytu na spłatę kredytu walutowego, 2) w walucie polskiej – na finansowanie zobowiązań w kraju”.

§5ust.4 umowy stanowił: „W przypadku, o którym mowa w ust.3pkt2 stosuje się kurs kupna dla dewiz (aktualna Tabela kursów) obowiązujący w (...) SA w dniu realizacji zlecenia płatniczego.”.

§5ust.5 umowy stanowił: „W przypadku wypłaty kredytu w walucie wymiennej stosuje się, kursy kupna/sprzedaży dla dewiz (aktualna Tabela kursów), obowiązujące w (...) SA w dniu zlecenia płatniczego.”.

§10ust.1 umowy stanowił: (...) SA prowizja od udzielonego kredytu, zgodnie z Taryfą, w wysokości 1,05% kwoty kredytu, to jest kwota 704,97 CHF zostanie potrącona przez (...) SA z kwoty kredytu w terminie do trzech dni roboczych licząc od dnia zawarcia umowy kredytu. Potrącenie prowizji nie wymaga złożenia przez kredytobiorcę dyspozycji wypłaty transzy, o której mowa w §4 ust.1 pkt 6).”.

§13ust.7 umowy stanowił: „Potrącenie środków z rachunku oszczędności-rozliczeniowego w walucie polskiej następuje w wysokości stanowiącej równowartość kwoty kredytu lub raty w walucie wymiennej, w której udzielony jest kredyt, według obowiązującego w (...) S.A. w dniu wymagalności, kursu sprzedaży dla dewiz (aktualna Tabela kursów).”.

§18ust.1 umowy stanowił: „Niespłacenie przez Kredytobiorcę części lub całości raty w terminie umówionym spowoduje, że należność z tytułu zaległej spłaty staje się zadłużeniem przeterminowanym i może skutecznie zostać przez (...) S.A. przeliczona na walutę polską według kursu sprzedaży dewiz (aktualna Tabela kursów), obowiązującego w (...) S.A. w dniu, o którym mowa w §13ust.3”.

§19ust.1 i 2 umowy stanowił: „Jeżeli spłata zadłużenia przeterminowanego i odsetek nastąpi w innej walucie niż waluta polska: 1) w formie bezgotówkowej – kwota wypłaty zostaje przeliczona na kwotę stanowiącą równowartość w walucie polskiej – według kursu kupna dla dewiz (aktualna Tabela kursów Banku), obowiązującego w (...) S.A. w dniu wpływu środków, 2) w formie gotówkowej – kwota wpłaty zostaje przeliczona na kwotę stanowiącą równowartość w walucie polskiej – według kursu kupna dla pieniędzy (aktualna Tabela kursów Banku), obowiązującego w (...) S.A. w dniu wpływu środków”.

§22ust.1 umowy stanowił: „Kredyt uważa się za spłacony, jeżeli zadłużenie po spłacie ostatniej raty kredytu i odsetek wynosi „zero” albo jeżeli w wyniku ostatecznego rozliczenia wystąpi nadpłata lub niedopłata, wyrażona w walucie

polskiej przy zastosowaniu kursu średniego NBP (aktualna Tabela kursów), obowiązującego w dniu spłaty z rachunku, o którym mowa w §13 ust.1, w wysokości nie wyższej niż dwukrotność poleconej przesyłki pocztowej”.

§22ust.2 umowy stanowił: „W przypadku nadpłaty, wypłata kwoty nadpłaty zostanie dokonana w formie przelewu na wskazany rachunek w walucie polskiej, przy zastosowaniu kursu kupna dla dewiz (aktualna Tabela kursów), obowiązującego w (...) S.A. w dniu wypłaty albo na wskazany rachunek bankowy.”.

(dowód: umowa kredytu mieszkalnego z dnia 20 czerwca 2007 roku – k. 35-46; zeznania powoda M. S. (1) –k.446, 447; zeznania pozwanej L. S. (1) – k.447-449)

Dwie pierwsze transze tego kredytu zostały wypłacone dnia 26 czerwca 2007 roku.

Pierwsza transza w kwocie 704,97 CHF stanowiła prowizję.

Druga transza w kwocie 9.099,83 CHF stanowiła równowartość 20.418,20 zł stosując kurs 2,2438 zł.

Trzecia transza w kwocie 12.626,83 CHF została wypłacona dnia 16 lipca 2007 roku i stanowiła równowartość 28.000 zł przy kursie 2,2175 zł.

Czwarta transza w kwocie 20.516,09 CHF została wypłacona dnia 30 stycznia 2008 roku i stanowiła równowartość 45.000 zł przy kursie 2,1934 zł.

Piąta transza w kwocie 24.192,28 CHF została wypłacona dnia 4 sierpnia 2008 roku i stanowiła równowartość 46.439,50 zł przy kursie 1,996 zł.

Na dzień 26 lipca 2019 roku stan zadłużenia wynosił 45.343,35 CHF, w tym kapitał 45.334,08 CHF a odsetki 9,27 CHF. Powodowie na ten dzień dokonali wpłat na poczet kredytu w kwocie 109.580,98 zł.

(dowód: pismo (...) S.A. z dnia 26 lipca 2019 roku – k.47-55; wniosku powodów o wypłatę poszczególnych transzy – k. 207-210; informacje o wysokości zaciągniętej pożyczki – k. 211-215)

W dniu 13 sierpnia 2019 roku powodowie sformułowali wniosek o zawezwanie pozwanego do próby ugodowej. Wniosek został dostarczony do Sądu dnia 19 sierpnia 2019 roku. Domagali się zwrotu kwoty 101.124,69 zł z tytułu opisanej wyżej umowy. Za złożenie wniosku zapłacili 300 zł opłaty a za pełnomocnictwo w sprawie o zawezwanie do próby ugodowej 34 zł. Posiedzenie w tej sprawie odbyło się dnia 17 listopada 2019 roku przed Sądem Rejonowym dla Warszawy-Mokotowa w W. w sprawie II Co 2995/19.

(dowód: wniosek o zawezwanie do próby ugodowej – k. 62-69; pełnomocnictwo – k. 69v, 70; opłaty od wniosku i pełnomocnictwa – k. 70v, 71v; wydruk strony śledzenie przesyłek Poczty Polskiej – k.77, 78; protokół posiedzenia – k. 79, 80)

Po wejściu ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, pozwany poinformował powodów o możliwości spłaty przedmiotowego kredytu bezpośrednio we frankach szwajcarskich a także o możliwości ustalenia zasad określenia kursu walut. Powodowie z tej możliwości nie skorzystali.

(dowód: pisma informacyjne – k. 216-218; przykładowe aneksy do umów – k. 219, 220, 221)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dokumentów, a także opinii biegłego P. M. z dnia 3 września 2021 roku (k.345-358) oraz opinii uzupełniającą z dnia 4 grudnia 2021 roku (k.396-402), zeznań świadka E. F. (2) (k.299, 300), zeznań powoda M. S. (1) (k.446, 447), zeznań pozwanej L. S. (1) (k.447-449).

Sąd uwzględnił w całości zeznania świadka E. F. (2), pracownicy pozwanego Banku. Świadek przedstawiła procedurę udzielania kredytu we frankach szwajcarskich. Przyznała przy tym, iż dokonywała symulacji wzrostu kursu waluty

tylko o maksymalnie 20%. Zeznania świadka w zakresie procedur udzielania kredytów walutowych potwierdzały instrukcje i broszury złożone przez pozwanego (k.165-177).

Sąd uwzględnił zeznania powodów M. S. (1) i L. S. (1) w zakresie braku ich pełnej wiedzy o możliwych skutkach wzięcia kredytu w walucie obcej. Dla powodów kwestie zmiany walut, zasad ich ustalania przez bank mogły być niezrozumiałe, a też byli zainteresowani wysokością kredytu i wielkością rat. Ich zeznania różniły się od zeznań świadka w zakresie analizy wzrostu kursu, a nie ma powodów, aby uznać, że podczas 4 spotkań z doradcą kwestia ta nie była omawiana i analizowana w zakresie opisanym przez świadka. Powodowie najwyraźniej nie uważali tej części wspólnych spotkań za istotne i nie zapamiętali ich. Wskazać należy jednakże, że świadek pokazywał wzrost kursy jedynie o 20%, a z pewnością chcąc sprzedaż produkt Banku nie akcentował możliwych negatywnych scenariuszy i nie tłumaczył, na czym polega ewidentna korzyść Banku z takich kredytów mimo niższego oprocentowania. Problem pojawił się natomiast gdy kurs franka szwajcarskiego zaczął rosnąć i to nie o 20%, a o blisko 100%, a na taki scenariusz nikt powodów nie przygotowywał, czemu nie zaprzeczyła E. F. (1). Należało też dać wiarę zeznaniom powodów, iż nie dostrzegali żadnego korzystnego rozwiązania w sytuacji znacznego wzrostu ceny franka szwajcarskiego. Jest okolicznością powszechnie znaną fakt, iż banki nieprzychylnie początkowo odnosiły się do wszelkich starań klientów wyjścia z sytuacji w jakiej się znaleźli w związku z gwałtownym wzrostem kursu franka, toteż nie może dziwić, że L. S. (1) otrzymała od pracownika Banku negatywny obraz przewalutowania kredytu, czy spłaty we frankach szwajcarskich. Fakt, iż powodowie nie domagali się wprowadzenia żadnych szczególnych rozwiązań do umowy, nie dowodzi, że mogli takie rozwiązania wprowadzić. Jak zeznali powodowie, dostali już napisaną umowę do podpisania. Poza tym nie jest przyjętą w Polsce praktyką, aby dla tego typu klientów, podpisujących szablonowe umowy, na niewielkie kwoty, banki podejmowały jakieś szczególne negocjacje co do treści umowy. Odbywa się to raczej na zasadzie, że klient albo się zgadza na ich propozycje, albo niech szuka kredytu gdzie indziej. Na walutę w złotych polskich Bank się nie zgodził, zatem pole manewru powodów było nikłe, żeby nie powiedzieć żadne. Mogli jedynie zgodzić się na warunki pozwanego albo zrezygnować z kredytu. Wskazać też należy, że w toku tego postępowania pozwany stanowczo dowodził, że rozróżnienie na walutę kupna i sprzedaży musiało być wprowadzone, a zatem było niezbędne i na żadne ustępstwa z jego strony, jak należy przyjąć, powodowie nie mogli liczyć. W bankach pojawiła się wola jakichkolwiek ustępstw dopiero z momentem zagrożenia unieważnieniem przedmiotowych umów.

Dokumenty w postaci zestawienia kursu walut (k.57, 58), arkusze z wyliczeniami (59-61) służyły zobrazowaniu kwot wskazanych w pozwie, a wysokość kwoty zapłaconej przez powodów na dzień 15 lipca 2019 roku znalazła potwierdzenie w opinii biegłego.

Złożone przez pozwanego dokumenty dotyczące procedur udzielania kredytów (k.165-177) przedstawiają jedynie procedury obowiązujące w banku w zakresie udzielania kredytów. Nie przewidują one żadnych możliwości zmiany treści umowy.

Dokumenty w postaci wzoru umowy ramowej w zakresie współpracy na rynku finansowym (k.178, 179), tabeli kursów walut (k.180-188), wzoru umowy kredytu mieszkaniowego (k.189-196), umowy kredytu mieszkaniowego z dnia 25 sierpnia 2005 roku (k.197-201), umowy kredytu mieszkaniowego z dnia 12 kwietnia 2006 roku (k.202-206), nie wnoszą istotnych treści do sprawy. Powodom zaproponowano określonej treści umowę, nie przedstawiano różnych wariantów spłaty. Możliwość negocjacji kursów walut dotyczy jedynie wypłat powyżej 10.000 USD i do tego tylko przy wypłacie przelewem a nie gotówką. Ponadto jest to tylko możliwość negocjacji, a zatem zdanie się na dobrą wolę pozwanego, który nie musi zgodzić się na zmianę ceny.

Dokumenty w postaci projektów ustaw (k.222-227), tekstu ustawy z dnia 23 marca 2017 roku (k.228-230), pisma Komisji Nadzoru Finansowego (k.231-233), obwieszczenia Dziennika Urzędowego NBP (k.234-236), uwag Sądu Najwyższego (k.237), opinii dr J. T. (k.238-266) pokazują pewne tło problemu kredytów frankowych, ale nie mają żadnego bezpośredniego przełożenia na okoliczności niniejszej sprawy.

Sąd uwzględnił w całości opinię biegłego P. M. z dnia 3 września 2021 roku (k.345-358) oraz opinię uzupełniającą z dnia 4 grudnia 2021 roku (k.396-402). Dowód z opinii biegłego musi być oceniany pod kątem:

a) czy biegły dysponuje wiadomościami specjalnymi, niezbędnymi do stwierdzenia okoliczności mających istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy,

b) czy opinia biegłego jest logiczna, zgodna z zasadami doświadczenia życiowego i wskazaniem wiedzy,

c) czy jest pełna i jasna oraz nie zachodzi nie wyjaśniona sprzeczność pomiędzy nią a inną opinią ujawnioną w toku przewodu sądowego.

P. M. jest stałym biegłym sądowym. Ma zatem odpowiednie kwalifikacje do wydania opinii w niniejszej sprawie. W opiniach pisemnych biegły szczegółowo przedstawił czynności, jakie wykonał w związku z opinią, materiał dowodowy, na jakim się opierał, a także sposób i podstawy obliczenia każdej z podawanych w opinii kwot. Uzyskane wnioski obszernie umotywował.

Biegły potwierdził wyliczenia powodów w zakresie kwot zapłaconych w okresie do 15 lipca 2019 roku przyjmując za podstawę kwoty wypłacone w złotych polskich i nie uwzględniając różnic w zakresie ceny kupna i sprzedaży walut oraz wysokość różnicy pomiędzy kwotami rzeczywiście zapłaconymi, a kwotami, które byłyby płacone, gdyby nie uwzględniać odniesienia do zmiany różnic kursowych. Obrazuje to tabela 1 i tabela 2 opinii (k.346-348). Biegły jednoznacznie stwierdził, że wzrost wskaźnika referencyjnego (...) spowoduje automatyczny wzrost raty kredytu, ale dodatkowo uzupełnił to analizą przykładowego wpływu wzrostu tego wskaźnika na wysokość rat. W tabeli 5, 6, 7 i 8 biegły analizował wysokość kursu kupna i sprzedaży waluty (...) w porównaniu do kursów innych banków komercyjnych. Kursy te były w miarę atrakcyjne, ale z reguły mniej korzystne niż kursy notowane przez NBP. Biegły przyjął też, że kurs waluty w pozwanym banku był rynkowy. Biegły podał też, że speady walutowe (różnice między kursem kupna i sprzedaży waluty) są zjawiskiem powszechnych, choć można odnieść wrażenie, iż nie obowiązkowym. Biegły wymienił, jakie czynniki wpływają na określenie kursu waluty obcej (k.357). Z informacji tych nie wynika jednak, że którykolwiek z tych czynników wyznacza automatycznie i niezależnie od woli banku wysokość kursu waluty. Biegły podał też definicję kredytu indeksowanego (...) i kredytu denominowanego w (...). Biegły przyznał też, że nie ma przeszkody w zawiązaniu kursu waluty, a jedynie traci na tym konkurencyjność oferty Banku. Biegły nie wskazał żadnych unormowań prawnych czy kontrolnych w zakresie określenia kursu walut. Biegły zaznaczył (k.396), że nie ma możliwości oprocentowania kredytu złotówkowego stawką referencyjną LIBOR. Wynika to z kosztów pozyskania waluty (...). Zastosowanie stawki LIBOR naruszałoby racjonalność w działaniu banku z punktu widzenia maksymalizacji rynku. Jak wynikało z hipotetycznych wyliczeń biegłego kwota zadłużenia powodów w przypadku wzięcia kredytu w PLN wyniosłaby na dzień 15 lipca 2019 roku 114.200,90 zł, podczas gdy kwota spłaty we frankach szwajcarskich wyniosła w tym samym czasie 175.315,95 zł. Zatem kredyt złotówkowy byłby bardziej korzystny.

Sąd oddalił wniosek pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w zakresie większym aniżeli dopuszczony przez Sąd (k.92). Wysokość roszczenia banku z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia może podać pozwany i nie jest to przedmiotem niniejszego postępowania. Dalsze rozważania wskazane w tezie dowodowej przez pozwanego dotyczące hipotetycznego kredytu branego przez powodów w złotych polskich też nie są przedmiotem postępowania i uzyskiwanie wiedzy fachowej w tym zakresie jest bezcelowe.

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi stan niepewności co do istnienia stosunku prawnego lub prawa, a wynik postępowania doprowadzi do usunięcia niejasności i wątpliwości w tym zakresie i zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Ocena, czy po stronie powodowej zachodzi interes prawny, w tym również w wytoczeniu powództwa o ustalenie przeciwko określonej podmiotowi, zależy od konkretnych okoliczności danej sprawy i od tego, czy w drodze innego powództwa (np. o świadczenie) strona może uzyskać pełną ochronę swoich prawnie chronionych interesów. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 r., II PK 342/09, LEX nr 585783). Powód musi udowodnić w procesie o ustalenie, że ma interes prawny w

wytoczeniu powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, który przynajmniej potencjalnie, stwarza zagrożenie dla jego prawnie chronionych interesów, a sam skutek jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego zapewni powodowi ochronę jego praw przez definitywne zakończenie istniejącego między tymi stronami sporu lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu w przyszłości takiego sporu tj. obiektywnie odpadnie podstawa jego powstania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2009 roku, II CSK 33/09, LEX nr 515730). "Interes prawny" w rozumieniu art. 189 k.p.c. należy rozumieć jako "potrzebę prawną", wynikającą z sytuacji prawnej, w jakiej powód się znajduje. Jeżeli z prawa przedmiotowego nie wynika, że ma on potrzebę ustalenia, wyrok ustalający jest zbyteczny (Wyrok z dnia 22 października 2008 r. Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, I ACa 241/08, LEX nr 503263).

W ocenie Sądu powodowie nie wykazali interesu prawnego w osobnym ustaleniu nieważności umowy kredytu z dnia 20 czerwca 2007 roku. Wystąpili bowiem z powództwem o zapłatę (o świadczenie), a tym samym przesłanką rozstrzygnięcia sprawy o zapłatę jest ustalenie ważności lub nieważności umowy. Ich powództwo o ustalenie nieważności umowy możnaby rozważać jako zasadne, gdyby wyłącznie z takim roszczeniem wystąpili. Stanowiliby ono ewentualną podstawę do rozliczeń między stronami bez dalszej ingerencji Sądu rozstrzygając wątpliwość co do podstawy świadczenia powodów. Jak wynika z treści pozwu z dnia 22 maja 2020 roku (k.28) oraz pisma z dnia 22 września 2020 roku (k.273v, 274) nie stanowi dla nich wartości przedmiotu sporu w zakresie roszczenia o ustalenie wartość całej umowy, czy to liczonej od kwoty (...) objętej umową kredytową, czy ilości wypłaconych pieniędzy, zatem nie jest to typowe roszczenie o ustalenie ważności umowy jako osobne roszczenie, ale przesłanka rozstrzygnięcia roszczenia o świadczenie. Na pewno roszczenie o ustalenie ważności umowy opiewającej na 67.140 CHF na podstawie której wypłacono powodom blisko 140.000 zł nie jest warte 42.243,60 zł + 1 zł. Takie określenie wartości przedmiotu sporu wskazuje na traktowanie nieważności umowy jedynie jako elementu roszczenia o świadczenie. Wskazać wreszcie należy, iż gdyby można było składać roszczenia o ustalenie po to aby unikać składania roszczeń o świadczenie lub o ustalenie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym to przesłankę „interes prawny” zawartą w art. 189 k.p.c. należałoby uznać za nie istniejącą. Dlatego roszczenie powodów w zakresie żądania osobnego ustalenia nieważności umowy w punkcie pierwszym należy uznać za niezasadne i oddalić je.

Podstawa roszczenia w punkcie drugim jest art. 410§1 i §2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. i art. 58§1 k.c. Mocą art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Zgodnie z art. 410 §1 i §2 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Art.58§1, §2 i §3 k.c. stanowi, iż czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Nie można przy tym podzielić stanowiska wyrażonego przez pozwanego, iż pozwany nie jest już wzbogacony, gdyż zużył pozyskane od pozwanych środki na inne cele związane ze swoją działalnością gospodarczą. Należy podzielić stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 maja 2021 r. (III CZP 6/21, OSNC 2021/9/56, Biul.SN 2021/5/7 (...)) nr (...): „Jednakże, pomijając już nawet niecodzienną sytuację, w której bank traci bezproduktywnie środki pieniężne otrzymane od konsumenta, należy zauważyć, że jeżeli przyczyną definitywnej bezskuteczności (nieważności) umowy jest zastrzeżenie w niej klauzul abuzywnych, zastosowanie tego przepisu w ogóle nie wchodzi w rachubę, gdyż należy uznać, iż bank, zawierając taką umowę, od początku powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu świadczeń uzyskanych na jej podstawie od konsumenta.”.

Skoro pozwany mając świadomość niedozwoloności niektórych zapisów umowy kredytu takie ryzyko podjął, musiał się liczyć z obowiązkiem zwrotu wpłaconych rat.

Zasadniczy argument podnoszony przez powodów w pozwie przemawiający za nieważnością umowy kredytu dotyczył naruszenia samej istoty kredytu opisanej w art. 69§1 i §2 ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2439 z późn. zm.), zwanej dalej prawem bankowym. Art. 69 ust.1 prawa bankowego stanowił, iż przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Z kolei ust.2 art. 69 prawa bankowego wskazywał, iż umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy,
- 2) kwotę i walutę kredytu,
- 3) cel, na który kredyt został udzielony,
- 4) zasady i termin spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Wbrew twierdzeniom strony powodowej, z przepisu tego nie wynika, że kwota kredytu nie może być wyrażona w walucie obcej. W dniu 26 sierpnia 2011 roku w treści tego przepisu wprowadzono zmianę dotyczącą kredytu denominowanego lub indeksowanego, a także ustęp 3 odnoszący się bezpośrednio do tego typu kredytów i możliwości ich spłat w walucie kredytu. W umowie z dnia 20 czerwca 2007 roku wskazano walutę i kwotę kredytu – 67.140 CHF. Świadek E. F. (1) zeznała jednoznacznie, iż gdyby pozwani chcieli wypłaty kredytu we frankach szwajcarskich, to w takiej walucie wypłata by nastąpiła. Nie można zatem uznać za argument przeciwko ważności umowy faktu, iż kwota została wskazana w walucie obcej. Zgodnie z art. 358 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia przedmiotowej umowy kredytu, z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, zobowiązania pieniężne na obszarze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mogą być wyrażone tylko w pieniądzu polskim. Już jednak przepis wprowadzony dnia 24 stycznia 2009 roku stanowił, iż jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej. Wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna stanowi inaczej. W razie zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia w walucie polskiej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia, w którym zapłata jest dokonana. Zgodnie jednak z art.9ust.1pkt15 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe (Dz. U. Nr 141, poz. 1178 z późn. zm.), zwanym dalej Prawem dewizowym, ograniczeniom podlegało w dniu zawarcia umowy zawieranie umów oraz dokonywanie innych czynności prawnych, powodujących lub mogących powodować dokonywanie w kraju rozliczeń w walutach obcych, a także dokonywanie w kraju takich rozliczeń, z wyjątkiem przypadków, w których czynności te są dokonywane w dozwolonym, na podstawie ustawy lub zezwolenia dewizowego, obrocie dewizowym:

- a) z zagranicą, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 17 lit. a,

b) między nierezydentami,

c) między rezydentami będącymi osobami fizycznymi, w zakresie niezwiązanym z działalnością gospodarczą.

Ograniczenie to zostało usunięte dopiero z dniem 24 stycznia 2009 roku, a zatem w dniu zawarcia przedmiotowej umowy obowiązywało. Podzielić jednak należy stanowisko wyrażone w wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 22 września 2020 r., (V ACa 143/20, LEX nr 3069839), iż „Przepis art. 358 § 1 k.c., w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia objętej sporem umowy, przewidywał, że z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogą być wyrażone tylko w pieniądzu polskim. Regulacja ta, statuująca tzw. zasadę walutowości, przewidywała powinność wyrażania każdego zobowiązania pieniężnego w walucie polskiej, z wyjątkiem zobowiązań, dla których odmienną regulację wprowadzały ustawy szczególne. Taką zaś regulację wprowadzała ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. - Prawo dewizowe, która w art. 3 ust. 1 przewidywała zasadę swobody dewizowej, zgodnie z którą w obrocie dewizowym wszystko co nie jest wyraźnie zakazane ustawowo jest dozwolone. Trzeba też podkreślić, że ustawa ta, w zakresie obrotu między rezydentami (osobami fizycznymi, mającymi miejsce zamieszkania w kraju oraz osobami prawnymi mającymi siedzibę w kraju), określa ograniczenia jedynie w zakresie dokonywania rozliczeń w walutach obcych (art. 9 pkt 15). Nie wprowadza natomiast ograniczeń w ustalaniu zobowiązań w innej walucie, niż waluta polska. W świetle powyższych uwag zasadnym jest więc przyjęcie, że możliwym jest wyrażanie zobowiązań pieniężnych przez rezydentów, działających w kraju, w obcej walucie.”. Samo zatem wpisanie kwoty kredytu we frankach szwajcarskich (§2ust.1 umowy) nie było sprzeczne z prawem i nie stanowi podstawy nieważności umowy ani na podstawie art. 358 k.c., ani na podstawie art. 4 Prawa dewizowego.

W ocenie Sądu, przedmiotowa umowa była umową denominowaną w walucie obcej. Świadczy o tym nie tylko kwota waluty, ale:

- ubezpieczenie kredytu na kwotę 6.491,65 CHF (§4ust.1pkt3 umowy),
- odsetki od kredytu ustalane w walucie kredytu, a zatem we frankach szwajcarskich (§6ust.1 umowy),
- ustalenie prowizji we frankach szwajcarskich (§10ust.1 umowy),
- wpisanie hipoteki we frankach szwajcarskich (§11ust.1 umowy).

Jedynie wypłata i spłata kredytu zostały określone w złotych polskich. Powodowie utrzymywali, iż chcieli otrzymać kredyt złotówkowy, bowiem byli zainteresowani wykorzystaniem go na terenie kraju. Jednocześnie nie byli zainteresowani wzięciem kredytu tzw. złotówkowego, ze względu na koszty kredytu – wysokość rat spłaty. Zatem strony obydwie tej umowy były zainteresowane jedynie kredytem we frankach szwajcarskich. Przesłuchiwana w sprawie świadek E. F. (1) zeznała jednoznacznie, że nie było przeszkód, aby powodowie otrzymali wypłatę we frankach szwajcarskich, a jedynie ze względu na ich wolę otrzymania złotych polskich wypłata następowała w tej walucie. Powodowie też nie wskazywali, aby byli zainteresowani wypłatą we frankach szwajcarskich. W ocenie Sądu nie udowodniono żadnego pozorowania zawarcia umowy w walucie obcej i umowy tej nie można uznać za umowę w złotych polskich. Nie ma zatem nieważności umowy kredytowej na tej podstawie, że waluta kredytu jest inna, aniżeli podana w umowie. Podzielić należy stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2015 r. (V CSK 445/14, LEX nr 1751291), iż „Na gruncie przewidzianej w art. 353(1) k.c. zasady swobody umów, dopuszczalne jest ułożenie stosunku prawnego w taki sposób, że strony ustalą w umowie inną walutę zobowiązania i inną walutę wykonania zobowiązania. Strony mogą zatem ustalić jako walutę zobowiązania (wierzycelności) walutę obcą, a jako walutę wykonania tego zobowiązania (spłaty wierzycelności) walutę polską. Także z art. 69 ust. 2 pkt 2 i 4 Pr. bank. wynika, że określona w umowie kredytu bankowego waluta kredytu oraz określona w tej umowie waluta spłaty kredytu nie muszą być tożsame”. Faktem jest, iż oceniana umowa nie przewidywała na terenie Rzeczypospolitej wypłacenie powodowi kredytu we frankach szwajcarskich (§5ust.3 pkt2 umowy), ani spłaty we frankach szwajcarskich (§13ust.7 umowy), ale jak zeznał świadek, można było zawrzeć w tej mierze inne rozstrzygnięcia. Pozwani nie byli nimi zainteresowani. W §30 umowy zawarto informację o możliwości zmiany waluty umowy, co również

wskazuje, że strony, w tym powodowie, zdawało sobie świetnie sprawę, że walutą kredytu jest waluta zagraniczna, a nie złoty polski. Pośrednio dopuszczalność takiego rodzaju umów potwierdza §3 art.69 prawa bankowego, który stanowi, iż w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. W tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku. Zgodnie z omawianą umową pozwany zobowiązał się przedstawić powodom do dyspozycji 67.140 CHF, a pozwani zobowiązali się spłacać tę kwotę w okresie od 20 czerwca 2007 roku do 15 czerwca 2037 roku. W ocenie Sądu nie zachodzi nieważność umowy z powodu samego zastrzeżenia w umowie spłaty kredytu w złotych polskich. Zgodnie z art. 58 §1 i §2 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. W ocenie Sądu Rejonowego samo wprowadzenie płatności w złotych polskich było jedynie rozwiązaniem technicznym. Jak pozwany w tej sprawie podkreślał, nie było przeszkód, aby z inicjatywy powodów wprowadzić zapis o spłacie w (...). Skoro jest dopuszczalne, jak wskazano wyżej, zawarcie samej umowy zawierającej wskazanie waluty obcej innej, niż waluta spłaty umowy, to forma spłaty nie podważa samej umowy. Strony wiedziały, że umowa jest we frankach szwajcarskich, chciały, aby tak było, bank z powodu automatycznej waloryzacji kredytu, a zatem bezpieczeństwa zysków, a powodowie z powodu ich przekonania o stabilności tej waluty i niskich ratach. Nie można stwierdzić, iż celem pozwanego było udzielenie kredytu w złotówkach, ponieważ jemu opłacało się wypłacić kredyt nawet we frankach szwajcarskich. Nie miało to dla niego żadnego znaczenia, ponieważ wypłata została zastrzeżona w walucie kupna, a zatem pozwani nic by nie stracili kupując taką kwotę franków szwajcarskich i przekazując ją powodom. Podobnie Sąd nie podzielił stanowiska powodów, że nieważność umowy należy wywodzić z nieprawidłowego przedstawienia im skutków kredytu we frankach. Powodowie twierdzili, że nie mogli oszacować ekonomicznych konsekwencji wzrostu lub spadku wartości (...) i ryzyka związanego z zaciągniętym zobowiązaniem w tej walucie. Przesłuchiwany na tą okoliczność świadek podał, że przedstawiał symulację zwrotu ceny kursu franka o 20%. Ponieważ następnie kurs franka szwajcarskiego wzrósł o blisko 100% wielkość ta (20%) wydaje się niewystarczająca. Jednakże śledząc kurs tej waluty od 1990 roku, jej najwyższa wartość w kwietniu-maju 2004 roku był większy właśnie od 20%. Kurs historyczny sprzed kilkunastu lat był zatem bardzo obiecujący i nie wydaje się, aby informowanie powodów o większym zagrożeniu było uzasadnione. Wreszcie nie można przyjąć, iż obowiązkiem Banku było przewidzieć wszelkie kryzysy gospodarcze i zawirowania na rynku jak choćby światowy kryzys finansowy z 2008 roku i wpływ tego zdarzenia dla polskiej gospodarki. Nie można zatem uznać, że Bank w tym zakresie złamał prawo i umowa z tego powodu jest nieważna.

Mocą §1 art.385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. „Rażąco naruszenie interesów konsumenta” to nieusprawiedliwiona dysproporcja praw i obowiązków na jego niekorzyść. Ma to miejsce w sytuacji zachwiania równowagi kontraktowej, kiedy to kontrahent konsumenta zastrzega dla siebie nadmierne korzyści lub uprzywilejowaną pozycję, wyraźnie i w znacznym stopniu przewyższające korzyści uzyskane przez konsumenta lub pod innym względem znacznie pogarszające sytuację konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005r., I CK 832/04). Z kolei określenie „rażąco” oznacza znaczne odbieganie przyjętego uregulowania od zasad uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Działanie wbrew obyczajom to wprowadzenie do wzorca klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2016 r. I CSK 125/15).

W sprawie podniesiony został zarzut pojawienia się w umowie klauzul abuzywnych. Zgodnie z art.385¹ §2, §3 i §4 k.c. jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego

konsumentowi przez kontrahenta. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Art. 385² k.c. stanowi, iż oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

W niniejszej sprawie postanowienia umowy zawarte w:

- §5ust.4,
- §5ust.5,
- §13ust.7,
- §18ust.1,
- §19ust.1 i ust.2,
- §22ust.2

wprowadzały rozliczenie stron umowy według kursu kupna lub sprzedaży dla dewiz obowiązującego w (...) S.A., a zatem kursu kształtowanego dowolnie przez pozwanego. Podzielić należy stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 22 września 2020 r., (V ACa 143/20, LEX nr 3069839), iż „Uzależnienie kwot do wypłaty i zwrotu kwoty kredytu od zachowań i decyzji tylko jednej ze stron umowy, w dodatku strony silniejszej względem konsumenta, prowadzi do wniosku, że od samego początku nie było obiektywnego mechanizmu, który pozwoliłby ustalić świadczenie kredytobiorcy w sposób niezależny od decyzji banku. Nie da się tego pogodzić z ogólnymi zasadami prawa cywilnego zakładającymi w stosunkach zobowiązaniowych równowagę prawną stron umowy oraz określoność i przewidywalność ich wzajemnych świadczeń. Rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków wynikających z umowy na jego niekorzyść, skutkującą niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelnym traktowaniem (por. wyroki Sądu Najwyższego I CSK 125/15, OSNC - ZD 2017, Nr 1, poz. 9; z dnia 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14, nie publ.; z dnia 30 września 2015 r., I CSK 800/14, nie publ.). W rozpoznawanej sprawie nie powinno budzić wątpliwości, że ww. klauzule umowne należy uznać za niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385(1) § 1 k.c. Klauzule te kształtują prawa i obowiązki konsumenta - kredytobiorcy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami przez uzależnienie warunków waloryzacji świadczenia od silniejszej strony umowy, tj. banku. Odwołanie do kursów walut ogłaszanych przez pozwanego Bank oznacza naruszenie równorzędności stron umowy przez nierównomierne rozłożenie uprawnień i obowiązków między partnerami stosunku obligacyjnego. W konsekwencji jest niewątpliwe, że w rozpatrywanej sprawie Bank przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania - na gruncie zawartej umowy - wysokości rat kredytu. Jednocześnie prawo banku do ustalania kursu waluty nie doznawało żadnych umownych ograniczeń w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walutowych. Rozwiązanie to należy uznać za prawnie relewantną konsekwencję nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy kredytowej, prowadzącą do naruszenia interesów konsumenta, w tym przede wszystkim interesu ekonomicznego, odpowiadającego wysokości poszczególnych rat kredytu.” Nie można podzielić stanowiska wyrażonego przez samego pozwanego, że nie kształtował on dowolnie wysokości kursów. Tabela 7 na karcie 350 akt podaje kursy sprzedaży walut, jakie wprowadzał pozwany w okresie objętym pozwem. Jedynie bardzo niewielka ilość ofert sprzedaży jest korzystniejsza dla klientów, aniżeli w banki (...). Czyli kurs ten był z reguły powyżej kursy NBP. Pozwany twierdząc, że kurs walut pozwanego nie był kształtowany dowolnie nie przedstawił jednak, jak ten kurs był „obiektywnie” ustalany przez Bank. Podobnie o ile pozwany twierdził, że musiał nabywać za pieniądze pozwanego franki szwajcarskie (k.118, 119) to nie przedstawił żadnych dowodów na potwierdzenie tezy, że rzeczywiście na dzień spłaty miało dla niego jakikolwiek sens zakupywanie franków szwajcarskim w sytuacji kiedy akcja kredytowa we frankach szwajcarskim była niewielka lub w ogóle się zakończyła. Pozwany za raty powodów kupowałby franki szwajcarskie, aby je zaraz ponownie odsprzedać. Rozliczał bowiem swoją działalność w złotych polskich. Gdyby zresztą zamiarem pozwanego było nabywanie franków szwajcarskich u podmiotów zewnętrznych, to można by oczekiwać, że to ceny ustalana

przez te podmioty sprzedające pozwanemu franki szwajcarski będą stanowiły podstawę rozliczeń stron. Wskazane wyżej klauzule naruszały zatem w sposób rażący interesy konsumenta wykorzystując dominującą pozycję pozwanego i z pewnością nie zostały indywidualnie uzgodnione z powodami, a wpisano je szablonowo do umowy. Stanowisko pozwanego w tej sprawie potwierdza, że pozwany w taki sposób świadomie umowę chciał ukształtować. Nie można natomiast uznać za klauzule niedozwolone postanowień umowy zawartych w §5ust. 3, §10ust.1 i §22ust.1. Nie jest żadnym naruszeniem, szczególnie rażącym, praw konsumenta zastrzeżenie, że kredyt frankowy zostanie mu wypłacony w złotych polskim. Powodowie nie potrzebowali franków szwajcarskich, toteż nie byli zainteresowani walutą obcą do ręki. Było to rozwiązanie technicznie dla nich korzystne. Podobnie nie ma żadnego naruszenia praw konsumenta w potrąceniu prowizji określonej we frankach szwajcarskich w kredyty we frankach szwajcarskich. Z kolei wprowadzony w §22ust.1 warunek ostatecznego rozliczenia według kursu średniego NBP nie jest niekorzystny dla konsumenta, bowiem to kurs najbardziej obiektywny.

W sytuacji kiedy abuzywne postanowienia umowy nie mogą być stosowane, wymagała zbadania kwestia możliwości dalszego kontynuowania umowy w jej zmienionym kształcie bez nieważnych klauzul umowy zgodnie z art. 58§3 k.c., który stanowi, iż jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Sąd Rejonowy w pełni podziela stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 22 września 2020 r., (V ACa 143/20, LEX nr 3069839), iż „w spornej umowie klauzula denominacyjna spełniła przesłanki do uznania jej za nieobowiązującą wobec powoda na podstawie art. 385(1) k.c., nieuprawnione jest jednak zastępowanie przez sąd I instancji z urzędu niedozwolonego postanowienia umownego innym mechanizmem wyliczenia kwoty kredytu - w tym nie było podstaw do zastosowania kursu kupna waluty czy średniego kursu stosowanego przez NBP. Możliwość taka nie wynikała na chwilę zawarcia umowy z przepisów prawa, nie sposób było również kursu waluty dla określenia kwoty kredytu - jak zresztą również dla pozostałych analizowanych w niniejszej sprawie postanowień - wyprowadzić z ustalonych zwyczajów obowiązujących w tego rodzaju stosunkach prawnych. Należy bowiem zwrócić uwagę, że art. 358 k.c. w kształcie regulującym możliwość spełnienia świadczenia w walucie polskiej w przypadku, w którym przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, i określającym wartość waluty obcej według kursu średniego NBP, wszedł w życie dopiero w dniu 24 stycznia 2009 r., mocą nowelizacji kodeksu cywilnego z dnia 23 października 2008 r. (Dz. U. Nr 228, poz. 1506)”. Przedmiotowa umowa została zawarta dnia 20 czerwca 2007 roku, a zatem zastosowanie średniego kursu NBP jest niemożliwe. Należy bowiem pamiętać, że nieważność opisanych postanowień umowy jest stwierdzana od dnia jej zawarcia, czyli w tym wypadku od dnia 20 czerwca 2007 roku. Nie było w tym czasie żadnego innego przepisu dającego podstawę do uzupełnienia treści przedmiotowej umowy. Sąd nie jest władny do dowolnego kształtowania przedmiotowej umowy, bowiem stanowiłoby to naruszenie swobody umów. Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z 29 kwietnia 2021 r. (C-19/20, LEX nr 3166094.) „Wykładni art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy dokonywać w ten sposób, że z jednej strony nie stoją one na przeszkodzie temu, by sąd krajowy usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, w wypadku gdy zniechęcający cel tej dyrektywy jest realizowany przez krajowe przepisy ustawowe regulujące korzystanie z niego, o ile element ten stanowi odrębne zobowiązanie umowne, które może być przedmiotem indywidualnej kontroli pod kątem nieuczciwego charakteru. Z drugiej strony, przepisy te stoją na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty, czego zbadanie należy do tego sądu.(por. pkt 80 oraz pkt 2 sentencji)”. W tej sytuacji uznać należy, że zachodzą podstawy do unieważnienia całej umowy z dnia 20 czerwca 2007 roku, bowiem nie można zastąpić unieważnionych części inną treścią.

W przypadku unieważniania umów z udziałem konsumenta obowiązuje jednak zasada, iż konsument może sprzeciwić się takiej nieważności i tym sposobem utrzymać w mocy nieważną umowę. Należy podzielić pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 maja 2021 r. (III CZP 6/21, OSNC 2021/9/56, Biul.SN 2021/5/7, LEX nr 3170921) „wtedy, gdy upadek umowy naraża konsumenta na "szczególnie niekorzystne konsekwencje", w rachubę wchodzi zastąpienie klauzuli abuzywnej normą dyspozytywną albo przepisem "mającym zastosowanie, gdy strony

danej umowy wyrażą na to zgodę"; jeżeli klauzula abuzywna odzwierciedlała właśnie taki przepis, może być także zastąpiona "tym stanowiącym punkt odniesienia przepisem ustawowym w nowym brzmieniu przyjętym już po zawarciu umowy" (por. wyrok z dnia 26 marca 2019 r., C-70/17 i C-179/17 A. B. przeciwko (...) SA przeciwko A. L. M., V. R. R., pkt 59-64). Nie dotyczy to jednak przepisów o charakterze ogólnym, które nie były przedmiotem szczególnej analizy prawodawcy w celu określenia równowagi między całością praw i obowiązków stron umowy, nie korzystają w związku z tym z domniemania braku nieuczciwego charakteru, a przewidują, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów (por. wyrok z dnia 3 października 2019 r., C-260/18, K. D., pkt 61-62)." . W tej sprawie powodowie informowani przez Sąd o skutkach unieważnienia umowy i tak żądali stwierdzenia jej nieważności.

Ponieważ od zawarcia umowy dnia 20 czerwca 2007 roku na dzień 26 lipca 2019 roku powodowie spłacili już kwotę 109.580,98 zł (k.54), a w niniejszym postępowaniu dochodzą zapłaty kwoty 42.243,60 zł (k.1) Sąd zasądził całą dochodzoną kwotę. Sąd orzekł przedmiotową kwotę solidarnie na rzecz powodów, ponieważ byli solidarnie odpowiedzialni za spłatę zobowiązań.

Zgodnie z art. 481§1, §2 i §2¹ k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wierzycielność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy. Maksymalna wysokość odsetek za opóźnienie nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (odsetki maksymalne za opóźnienie). Zgodnie z art. 482§1k.c. od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa.

W niniejszej sprawie powodowie domagali się odsetek ustawowych od dnia 28 listopada 2019 roku, czyli od dnia następnego po dniu posiedzenia w sprawie zawezwania do próby ugodowej, które miało miejsce dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w W. II Co 2995/19 (k.79). Pozwany znał już wysokość i podstawę roszczenia i mógł zapłacić dochodzoną kwotę.

W ocenie Sądu, zasądzenie żądanej w pozwie kwoty nie narusza zasad współzycia społecznego z art. 5 k.c., jak wskazał pozwany. Podzielić należy pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 22 września 2020 r., (V ACa 143/20, LEX nr 3069839), iż „Powód będący konsumentem realizuje swoje uprawnienie o charakterze ochronnym. To pozwany jest odpowiedzialny za wprowadzenie do umowy kredytu niedozwolonych postanowień umownych, eliminacja tych postanowień nie prowadzi do uprzywilejowania konsumenta, lecz do przywrócenia zachwianej równowagi stron stosunku cywilnoprawnego.". Nie ma zatem żadnego naruszenie zasad współzycia społecznego w odwracaniu skutków naruszenia prawa przez pozwanego.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. dzieląc nimi po połowie powodów i pozwanego. Co do roszczenia o ustalenie nastąpiło oddalenie powództwa, co do roszczenia o zasądzenie uwzględnienie powództwa. Jak sami powodowie przedstawili to w piśmie z dnia 22 września 2020 roku roszczenie o ustalenie miało wartość roszczenia o zapłatę plus 1 zł. Punkt pierwszy i drugi były to roszczenia o to samo, a w zasadzie punkt pierwszy był zawarty w punkcie 2. Powodowie jednak stanowczo formułowali osobne roszczenie o ustalenie mając świadomość, że interes prawny może w tym wypadku nie zostać wykazany. Dlatego też powinni ponieść konsekwencje takiego rozdzielenia roszczeń. Na koszty składają się: opłata od pozwu w kwocie 1000 zł (k.33), opłata za pełnomocnictwa powodów w kwocie 34 zł (k.32), 300 zł opłaty za wnioski o zawezwanie do próby ugodowej (k.70v), 34 zł opłaty za pełnomocnictwo w sprawie o zawezwanie do próby ugodowej (k.71), wynagrodzenie pełnomocnika w sprawie o zawezwanie do próby ugodowej 240 zł (§8ust.1pkt3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych Dz.U. z 2018 poz. 265– art. 186§2 k.p.c. , wynagrodzenie pełnomocników stron 3600 zł (§2pkt5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych Dz.U. z 2018 poz. 265), wynagrodzenie biegłego – (...),64 (k.369) zapłacone w kwocie po 1.774,32

zł przez strony i wynagrodzenie w kwocie 583,64 zł (k.407) zapłacone w kwocie 291,82 zł przez powodów i w tej samej kwocie przez Skarb Państwa. Razem powodowie zapłacili 7.274,14 zł. Pozwany zapłacił 5.374,32 zł (3.600 zł + 1.774,32 zł). Pozwany winien zwrócić powodom solidarnie kwotę 3.637,07 zł a powodowie pozwanemu solidarnie kwotę 2.687,16 zł. Ponadto strony winny zwrócić na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Trzciance kwotę po 145,91 zł. O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 98§1¹ k.p.c.

/-/ sędzia Piotr Chrzanowski

Sygn. akt I C 445/20

ZARZĄDZENIE

1.Odnotować uzasadnienie w kontrolce uzasadnień.

2.Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć:

- r.pr. W. B.,

- r.pr. M. B..

3.Akta za 14 dni.

T., dnia 27 kwietnia 2022 roku

/-/ sędzia Piotr Chrzanowski